

CABINET

Cofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun a thrwy gynhadledd fideo ddydd Mawrth, 18 Chwefror 2025 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cyngorwyr Jason McLellan, yr Arweinydd ac Aelod Arweiniol Twf Economaidd a Threchu Amddifadedd; Gwyneth Ellis, Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol; Elen Heaton, Aelod Arweiniol Iechyd a Gofal Cymdeithasol; Diane King, Aelod Arweiniol Addysg, Plant a Theuluoedd; Alan James, Aelod Arweiniol Datblygu Lleol a Chynllunio; Julie Matthews, y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol; Barry Mellor, Aelod Arweiniol yr Amgylchedd a Chludiant; Rhys Thomas, Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau; ac Emrys Wynne, Aelod Arweiniol y Gymraeg, Diwylliant a Threftadaeth

Arsylwyr: Y Cyngorwyr Joan Butterfield, Ann Davies, James Elson, Bobby Feeley, Hugh Irving, Huw Hilditch-Roberts, Delyth Jones, Will Price, ac Andrea Tomlin

HEFYD YN BRESENNOL

Y Prif Weithredwr (GB); Cyfarwyddwyr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes/Swyddog Monitro (GW), Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg (NS) a'r Amgylchedd a'r Economi (TW); Penaethiaid Gwasanaeth: Cyllid ac Archwilio (LT), Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Gwasanaethau Cefn Gwlad (EJ), a Gwasanaeth Cefnogi Corfforaethol. Perfformiad, Digidol ac Asedau (HVE); Swyddog Arweiniol – Cefn Gwlad a Threftadaeth (HR); Swyddog Cwynion Statudol a Chorfforaethol (KR); Rheolwr Caffael a Fframwaith Cydweithredol (KB); Swyddog Cynllunio Strategol a Pherfformiad (HB-P); Rheolwr Busnes Rhanbarthol – Gweithlu a Chomisiynu (LH), a Gweinyddwyr Pwyllgorau (KEJ ac NPH [Gwe-ddarlledu])

1 YMDDIHEURIADAU

Ni chafwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2 DATGAN CYSYLLTIADAU

Ni ddatganwyd unrhyw gysylltiadau.

3 MATERION BRYS

Ni chodwyd unrhyw faterion brys.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 13 Ionawr 2025.

PENDERFYNWYD derbyn cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 21 Ionawr 2025 a chadarnhau eu bod yn gywir.

5 DATGANIAD INTERIM CYNGOR SIR DDINBYCH YNGHYLCH Y DARPAR BARC CENEDLAETHOL YNG NGOGLEDD DDWYRAIN CYMRU

Cyflwynodd y Cynghorydd Alan James yr adroddiad yn ceisio cymeradwyaeth y Cabinet i ddatganiad interim drafft y Cyngor mewn ymateb i'r ymgynghoriad presennol ar Gynnig y Parc Cenedlaethol yn unol â chais Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC).

Roedd Pennaeth Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Gwasanaethau Cefn Gwlad a'r Rheolwr Gwasanaethau Cefn Gwlad a Threftadaeth hefyd yn bresennol ar gyfer yr eitem hon.

Roedd y datganiad interim drafft wedi'i seilio ar ymgynghoriadau amrywiol a gynhaliwyd ac yn cynrychioli 'dyfaliad gorau' o deimladau'r awdurdod tuag at y cynnig o ystyried y wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd. Yn gryno, roedd y Cyngor o'r farn nad oedd sefyllfa interim ar y cynnig yn bosibl ar hyn o bryd, gan fod angen mwy o eglurder a sicrwydd ar feysydd allweddol a gwybodaeth bellach i wneud penderfyniad gwybodus. Roedd pryderon sylweddol wedi'u nodi mewn perthynas â'r meysydd canlynol -

- cost/amseriad y gwaith hwn yng nghyd-destun y pwysau cyllidebol a wynebir gan gynghorau
- adnoddau a chyllid yn y dyfodol pe bai dynodiad
- effaith ar Gynllunio a gwasanaethau eraill yr awdurdod lleol
- asesiadau ychwanegol
- cydlynid cymunedol
- cael gwared ar dwyni Talacre/Gronant, Mynydd Mynllyllod a Dyffryn Dyfrdwy Uchaf.

Cydnabu'r Cabinet ymgysylltiad y Cyngor â'r broses a osodwyd gan CNC o'r cychwyn cyntaf a maint y gwaith a wnaed yn hynny o beth. Cefnogodd y Cabinet y datganiad interim ac ystyriodd fod y wybodaeth ychwanegol sydd ei hangen fel yr amlinellwyd yn hanfodol er mwyn i'r Cyngor allu gwerthuso'n llawn fanteision a risgiau'r cynnig a dod i benderfyniad cwbl wybodus; ymhellach, byddai'n anghyfrifol i'r Cyngor wneud penderfyniad yn absenoldeb eglurder ar y pwyntiau a godwyd. Fodd bynnag, teimlwyd bod y cyfeiriad yn y datganiad at gau llyfrgelloedd yn gamarweiniol o ystyried na fu unrhyw gau llyfrgelloedd, dim ond gostyngiad yn yr oriau agor, a chytunodd swyddogion i aralleirio'r frawddeg honno yn y datganiad interim terfynol er eglurder. Cytunodd y Cabinet fod y datganiad yn rhoi cynrychiolaeth gywir o'r trafodaethau a'r safbwyntiau a fynegwyd yn ystod y broses ymgysylltu ac yn cydnabod y gwahanol safbwyntiau a fynegwyd fel rhan o'r ymgynghoriadau hynny hyd yma.

Manteisiodd y Cabinet ar y cyfle i godi cwestiynau gyda'r swyddogion o ran amserlenni a chododd y Cynghorydd Emrys Wynne bwysigrwydd asesiad manwl o'r effaith ar y Gymraeg. Cadarnhaodd swyddogion fod CNC wedi comisiynu nifer o adroddiadau i fynd i'r afael â'r materion a godwyd gan Sir Ddinbych ac awdurdodau lleol eraill, gan gynnwys asesiad effaith penodol ar yr iaith Gymraeg, gyda llawer o waith yn cael ei wneud dros yr ychydig fisoedd nesaf i gwrdd ag amserlenni'r

cyfnod ymgynghori statudol; Roedd CNC wedi cadarnhau eu bod ar y trywydd iawn yn hynny o beth. Rhoddwyd sicrwydd pellach y byddai swyddogion yn gweithio gyda CNC i sicrhau bod proses asesu drylwyr yn cael ei chynnal o ran y Gymraeg a mewnbwn i asesiadau effaith eraill yn ymwneud â chynllunio, yr economi, ac ati. Ar ddiwedd y drafodaeth diolchodd yr Aelod Arweiniol i bawb a gymerodd ran am eu cyfraniadau.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet –

- (a) yn cymeradwyo'r datganiad interim fel y'i cyflwynwyd yn Atodiad 1 i'r adroddiad, ac
- (b) yn cymeradwyo'r datganiad interim fel ymateb yr adroddiad i ymgynghoriad Cyfoeth Naturiol Cymru ynghylch y bwriad i greu Parc Cenedlaethol.

6 LLYTHYR BLYNYDDOL OMBWDSMON GWASANAETHAU CYHOEDDUS CYMRU 2023/24

Cyflwynodd y Cyngorydd Julie Matthews yr adroddiad ar llythyr blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a cheisio cytundeb Cabinet i adrodd yn ôl i'r Ombwdsmon ar unrhyw ystyriaethau a chamau gweithredu arfaethedig o ganlyniad i'r llythyr blynyddol.

Esboniwyd rôl Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ac roedd y llythyr blynyddol yn ymwneud â chwynion a dderbyniwyd am y cyngor, aelodau, a chynghorau tref a meincnodi perfformiad Swydd Denbighshire yn erbyn pob awdur lleol yng Nghymru. Roedd y llythyr blynyddol yn ymwneud â 2023/24, cyn gweithredu'r gwasanaeth gwastraff ac ailgylchu newydd, a disgwyliad y byddai gan y llythyr blynyddol nesaf agwedd a phersbectif gwahanol. Yn ystod 2023/24 gwnaeth yr Ombwdsmon 6 argymhelliad i Sir Ddinbych gyda chyfradd cydymffurfio o 67% wedi'i chyflawni ac esboniwyd y rhesymeg pam nad oedd un argymhelliad wedi'i gwblhau o fewn yr amserlen benodol. Cyfeiriwyd hefyd at y gofyniad statudol newydd i'r Cabinet ystyried y llythyr blynyddol a hefyd rôl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Pwyllgor Craffu yn hynny o beth gyda dosbarthiad ehangach o'r adroddiad gan aelodau.

Roedd prif feysydd y drafodaeth yn canolbwyntio ar y canlynol -

- Amlygwyd pwysigrwydd yr adroddiad o ran gwersi a ddysgwyd fel rhan o'r broses gwynion gyda'r bwriad o sicrhau gwelliannau
- Nid oedd y rhestr o Gynghorau Tref/Cymuned yn Atodiad G i'r llythyr blynyddol yn rhestr gyflawn ac roedd hefyd yn cynnwys Cyngor Tref o du allan i'r sir - cytunwyd i roi adborth i'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru mewn perthynas â hynny
- Roedd yr aelod arweiniol yn gyfforddus â'r adroddiad o ran nifer y cwynion a'u datrysiadau amserol, gan nodi hefyd fod Sir Ddinbych yn eistedd yng nghanol awdurdodau lleol eraill yng Nghymru o ran cwynion a wnaed i'r ombwdsmon
- Nodwyd bod y wybodaeth Eich Llais (Atodiad 2 i'r adroddiad) yn darparu dadansoddiad o gwynion fesul gwasanaeth a fyddai'n helpu i nodi tueddiadau i fynd i'r afael â nhw

- Roedd y llythyr blynyddol yn cynnwys cyfeiriad at ganlyniadau cwyn (Atodiad C yr adroddiad) ac esboniodd y Swyddog Cwynion Statudol a Chorfforaethol yr anawsterau wrth gael manylion pellach yn yr achosion hynny o ystyried bod Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn anonymeiddio'r cwynion hynny na wnaethant ymchwilio iddynt
- Roedd y Pwyllgor Safonau hefyd yn derbyn adroddiadau rheolaidd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.

Roedd yr arweinydd yn falch o nodi bod yr adroddiad yn cael ei graffu'n drylwyr trwy nifer o brosesau democrataidd y cyngor.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet –

- wedi ystyried y data yn y llythyr, ynghyd â data'r Cyngor, i ddeall mwy am berfformiad ar gwynion, gan gynnwys unrhyw batrymau neu dueddiadau a chydymffurfiaeth y sefydliad ag argymhellion yr Ombwdsmon, ac*
- yn cytuno y dylai unrhyw ystyriaethau a chymau a gynigiwyd o ganlyniad i Lythyr Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru gael eu hadrodd yn ôl i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru cyn gynted â phosib.*

7 DIWEDDARU RHEOLAU'R WEITHDREFN GONTRACTAU

Cyflwynodd y Cyngorydd Julie Matthews yr adroddiad yn manylu ar y newidiadau i Reolau'r Weithdrefn Gontractau i alinio â Deddf Caffael 2023 (a ddaeth i rym 24 Chwefror 2025) i alluogi parhad caffael cwynion ar draws y Cyngor.

Cynghorwyd y Cabinet ei fod yn ddiweddariad tymor byr gan y byddai rheolau'r weithdrefn gontractau'n cael ei adolygu ymhellach yn ddiweddarach yn y flwyddyn yn barod ar gyfer gweithredu'r Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023, a ragwelwyd ar ddiwedd y flwyddyn hon/yn gynnar y flwyddyn nesaf. Ychwanegodd y Rheolwr Caffael a Fframwaith Cydweithredol y byddai ailysgrifennu'r Rheolau'r Weithdrefn Gontractau yn fwy cynhwysfawr yn cwmpasu gofynion y Ddeddf newydd ac yn golygu caffael mwy cyfrifol yn gymdeithasol. Roedd yr oedi wedi bod oherwydd y gofyniad i ddeddfwriaeth caffael llywodraeth y DU gael ei deddfu cyn deddfwriaeth Llywodraeth Cymru.

Nododd yr Arweinydd gyfreithlondeb y broses a phwysigrwyd y Cyngor i ddiwallu ei ofynion cyfreithiol. Nododd y Cabinet y sefyllfa dros dro cyn y ddeddf newydd yn dod i rym ac y byddai adroddiad pellach i'r Cabinet mewn perthynas â hyn ar yr adeg briodol.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn cydnabod y newidiadau yn Rheolau'r Weithdrefn Gontractau i alluogi parhad y broses gaffael sy'n cydymffurfio ar draws y Cyngor.

8 ASESIAD PERFFORMIAD PANEL CYNGOR SIR DDINBYCH – ADRODDIAD AC YMATEB

Cyflwynodd y Cynghorydd Gwyneth Ellis yr adroddiad yn gofyn i'r Cabinet adolygu a chymeradwyo ymateb statudol y Cyngor i adroddiad yr Aseiad Panel Perfformiad a'r camau mae'n bwriadu eu cymryd ac argymhell yr un fath i'r Cyngor ei gymeradwyo.

Bellach roedd yn ofyniad statudol i awdurdodau lleol yng Nghymru gynnal asesiad o'r fath bob pum mlynedd. Cynhaliodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru yr asesiad ym mis Medi 2024 - y cyntaf yng Nghymru. Roedd yr adroddiad yn gadarnhaol ar y cyfan ac yn nodi naw o argymhellion ar gyfer gwelliant ac wyth o feysydd o gryfder ac arloesedd. Gofynnwyd i'r Cabinet ystyried adroddiad terfynol yr asesiad panel perfformiad, datganiadau ymateb a'r cynllun gweithredu yn ymateb i'r argymhellion ynghyd â newidiadau pellach a argymhellwyd gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.

Amlygodd yr Aelod Arweiniol a Phennaeth y Gwasanaeth Cefnogaeth Gorfforaethol: Perfformiad, Digidol ac Asedau y broses drylwyr a chynhwysfawr a wnaed gan y panel annibynnol, y cyfoeth o dystiolaeth a gasglwyd, ac ymglymiad ystod eang o fudd-ddeiliaid. Cafodd sylw'r Cabinet ei dynnu at y canfyddiadau allweddol, casgliadau cyffredinol, a'u hadolygiad o'r datganiadau ymateb statudol, y cynllun gweithredu, ac 11 argymhelliad y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (cynigiwyd derbyn 10 argymhelliad a derbyn yn rhannol 1 argymhelliad am y rhesymau a nodwyd yn yr adroddiad). Byddai'r adroddiad terfynol yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn i'w gymeradwyo ac ar ôl hynny byddai'r camau gweithredu yn cael eu holrhain bob chwarter ac yn cael eu hadrodd trwy'r broses pwyllgorau. Talwyd teyrnged i waith diflino staff y cyngor a'r gwaith gwerthfawr a gyflawnwyd ganddynt a oedd wedi'i adlewyrchu yn yr adroddiad. Dangoswyd gwerthfawrogiad hefyd ar gyfer gwaith pawb sy'n ymwneud â'r broses asesiad panel perfformiad gan grybwyll yn benodol y Swyddog Cynllunio Strategol a Pherfformiad.

Croesawodd y Cabinet yr adroddiad cadarnhaol a'r adborth a dderbyniwyd, a oedd yn cydnabod cryfderau a phrosesau effeithiol y cyngor ar waith wrth werthuso meysydd perfformiad allweddol, yn enwedig yng nghyd-destun presennol galw mawr a phwysau ariannol a darparu argymhellion ar gyfer gwelliant pellach wrth symud ymlaen. Myfyriodd aelodau'r Cabinet ar eu profiadau eu hunain o'r asesiad ac ardaloedd o ganfyddiadau allweddol a oedd yn atseinio'n arbennig â nhw gan gynnwys y perthnasoedd gwaith cadarnhaol rhwng swyddogion ac aelodau; balchder, ymrwymiad ac ymroddiad staff, a pherthnasoedd cadarnhaol â sefydliadau partner. Roedd yr adroddiad yn adlewyrchu'n dda ar staff ac aelodau dros gyfnod o amser a chroesawyd yr adborth gyda'r gwersi i'w dysgu, a byddai'r camau gweithredu yn cael eu symud ymlaen a'u hymgorffori i sicrhau gwelliant pellach a pharhau â thaith dysgu a gwella'r Cyngor.

Yn ychwanegol at yr uchod, roedd y prif bwyntiau trafod yn canolbwyntio ar y canlynol -

- Derbyniodd y Cabinet argymhellion y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio fel y nodwyd yn yr adroddiad a diolch iddynt am eu gwaith yn hynny o beth

- Cyfeiriodd y Cynghorydd Julie Matthews at argymhelliad 9 Cydraddoldeb gan amlygu gwaith y Grŵp Cydraddoldeb ac Amrywiaeth Strategol a'r camau sy'n cael eu cymryd
- Nodwyd bod yr asesiad panel perfformiad yn caniatáu ar gyfer dadansoddiad manwl a oedd yn cynnwys profiadau byw yn ogystal â dadansoddi data i ddarparu trosolwg ehangach o berfformiad
- Siaradwyd o blaid y defnydd o asesiadau perfformiad parhaus a monitro i nodi arfer da a meysydd ar gyfer gwella, ac ar gyfer dysgu parhaus
- Esboniwyd annibyniaeth y Panel wrth gynnal yr asesiad yn seiliedig ar feini prawf a set sgiliau penodol heb unrhyw berthynas barhaus â'r Cyngor ac yn cynnwys cadeirydd annibynnol, dau o uwch gymheiriaid o awdurdodau lleol eraill Cymru a dau o gymheiriaid o'r sector cyhoeddus, preifat a gwirfoddol ehangach
- Roedd ystod o bartneriaid wedi bod yn rhan o'r broses gan gynnwys Partneriaeth Cyrchfan; Uchelgais Gogledd Cymru; Cymdeithasau Tai a Phartneriaid Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus fel Cyfoeth Naturiol Cymru ac Iechyd.

Amlygodd yr Arweinydd hefyd gyfeiriad yn yr adroddiad bod y Cyngor wedi cael ei lywio'n dda drwy dros ddegawd o gyni a thalodd deyrnged i arweinyddiaeth ei ragflaenydd, y Cynghorydd Hugh Evans a Chabinetau blaenorol yn ystod yr amser hwnnw.

Ar y pwynt hwn, agorodd yr Arweinydd y drafodaeth i aelodau nad oeddent yn aelodau o'r Cabinet.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Bobby Feeley at ei dwy flynedd ddiwethaf fel cynghorydd yr amser anoddaf a phryderus a chredai fod enw da'r cyngor yn isel ac felly'n ei chael yn anodd treulio adroddiad mor gadarnhaol heb fawr o gyfeiriad at unrhyw fethiannau a gosod cyllideb anghytwys y flwyddyn flaenorol. Gofynnodd hefyd a oedd Hamdden Sir Ddinbych wedi bod yn rhan o'r broses asesiad panel perfformiad. Roedd yr Aelod Arweiniol yn siomedig gyda'r ymateb negyddol i adroddiad mor gadarnhaol a ganfu fod y Cyngor wedi cael ei redeg yn dda dros nifer o flynyddoedd er gwaethaf yr heriau a wynebwyd a thrwy gyfnodau anodd, ac roedd cyflwyno'r gwasanaeth gwastraff yn ddiweddar hefyd wedi tynnu sylw at gryfderau wrth weithio gyda'i gilydd trwy drallod. Gwnaethpwyd hefyd yn glir bod y cyngor wedi gosod cyllideb gyfreithiol a chytbwys ar gyfer y flwyddyn ariannol gyfredol 2024/25 ac nid oedd yn wir dweud nad oedd yn gytwys oherwydd nad oedd arbedion o £3m wedi'u nodi. Cadarnhawyd bod Hamdden Sir Ddinbych yn rhan o'r Bartneriaeth Cyrchfan ac wedi cael gwahoddiad i fynychu'r sesiwn honno i gyfrannu. Roedd aelodau'r Cabinet yn cydymdeimlo â'r sefyllfa a wynebodd cynghorwyr wrth gyflwyno'r Gwasanaeth Gwastraff Newydd gyda gwersi a ddysgwyd a llawer o waith yn cael ei wneud i fynd i'r afael â'r problemau a oedd wedi'u cydnabod yn yr adroddiad. Fodd bynnag, roedd gan yr adroddiad gwmpas llawer ehangach ac roedd yn adlewyrchu Cyngor llwyddiannus, a dylai'r ffocws fod ar symud ymlaen â'r argymhellion ar gyfer gwelliant pellach. Nodwyd hefyd bod yr asesiad panel perfformiad yn un elfen mewn fframwaith rheoli perfformiad llawer ehangach.

Llongyfarchodd y Cynghorydd Huw Hilditch-Roberts yr Arweinydd a'r Prif Weithredwr ar yr adroddiad. Fodd bynnag, gofynnodd iddo gael ei gofnodi yn y cofnodion iddo gael ei gyfweld fel rhan o'r broses fel Arweinydd yr Wrthblaid a'i fod wedi cael ei siomi na fu unrhyw gyfeiriad at unrhyw un o'i sylwadau yn yr adroddiad. Cytunodd y Pennaeth Gwasanaeth i adrodd yn ôl i'r panel. Esboniodd y gallai absenoldeb sylwadau yn yr adroddiad terfynol fod oherwydd y broses drionglant a ddefnyddiwyd yn yr asesiad a oedd yn gofyn am yr un cyfeireb o dair ffynhonnell.

Wrth ddod â'r drafodaeth i ben, ailadroddodd yr Arweinydd waith caled ac ymroddiad staff y Cyngor a adlewyrchwyd yn yr adroddiad, a phwysleisiodd bwysigrwydd dysgu gwersi a symud yr argymhellion yn eu blaenau.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet –

- (a) yn nodi a chrosawu'r Adroddiad ynghylch yr Asesiad Perfformiad Panel (Atodiad 1),
- (b) wedi adolygu a chymeradwyo'r datganiadau statudol (Adrannau 4.7 a 4.8) yr oedd yn ofynnol i'r Cyngor eu gwneud mewn ymateb i'r Adroddiad a'r camau gweithredu'r oedd y Cyngor yn bwriadu eu cymryd fel y'u nodwyd yn y 'Cynllun Gweithredu' (Atodiad 2) ac wrth wneud hynny, wedi adolygu a chymeradwyo'r ymateb i'r argymhellion ar gyfer newid a wnaeth y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 22 Ionawr (Atodiad 2 i'r adroddiad), ac
- (c) yn argymhell bod y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiadau a'r Cynllun Gweithredu ar 20 Chwefror 2025.

Ar y pwynt hwn (11.20am), cymerwyd egwyl am luniaeth.

9 CYLLIDEB Y CYNGOR 2025/26

Cyflwynodd y Cynghorydd Gwyneth Ellis yr adroddiad gan nodi effaith Setliad Ariannol Dros Dro Llywodraeth Cymru ar gyfer Llywodraeth Leol 2025/26 a chynigion i osod cyllideb gytbwys ar gyfer 2025/26, gan gynnwys lefel Treth y Cyngor.

Ailadroddwyd yr heriau ariannol sy'n wynebu'r cyngor, ynghyd â'r holl awdurdodau lleol eraill, a chyfeiriwyd at y broses gosod cyllideb barhaus. Diolchodd y Cynghorydd Ellis i aelodau a swyddogion am eu cyfraniadau i'r broses honno ac roedd yn falch o fod mewn sefyllfa i gyflwyno cyllideb gytbwys i'r Cabinet.

Arweiniodd y Cynghorydd Ellis a'r Pennaeth Cyllid ac Archwilio'r Cabinet trwy'r adroddiad.

Adroddwyd am oblygiadau'r setliad dros dro yn y cyfarfod diwethaf ac fe'u hailadroddwyd yng nghyd-destun cynigion y gyllideb ar gyfer 2025/26. Roedd y cynnydd yn y setliad yn uwch na'r rhagdybiaeth gynllunio a adroddwyd yn flaenorol yn y cynllun a'r strategaeth ariannol tymor canolig. Er ei fod yn gadarnhaol ac yn cael ei groesawu, nid oedd yn datrys yr heriau ariannol wrth osod cyllideb gytbwys yn 2025/26, a fyddai'n dal yn gofyn am gyfuniad o arbedion a chynnydd yn Nhreth y Cyngor.

Roedd y cynigion cyllidebol wedi'u dangos yn y cynllun ariannol tymor canolig (Atodiad 1 i'r adroddiad) a oedd hefyd yn cynnwys pwysau'r gyllideb (£23.854m) a chynigion cynilo (£4.170m). Cynigiwyd a chymeradwywyd codiad Treth y Cyngor o 5.29% ynghyd ag 0.71% ychwanegol ar gyfer y cynnydd yn yr ardoll i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru sy'n cyfateb i godiad cyffredinol o 6.00% i gynhyrchu £5.257 miliwn o arian ychwanegol yn 2025/26. Amlygwyd y defnydd arfaethedig o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd hefyd o fewn gosod y gyllideb. Nodwyd sefyllfa ysgolion gyda chyfanswm cynnydd cyllid o 5.91% heb unrhyw ostyngiadau i gyllidebau. Yna cyfeiriwyd at ragamcanion ariannol a rhagdybiaethau cyllido ar gyfer y blynyddoedd i ddod a oedd yn parhau i fod yn heriol. Wrth gloi, talwyd teyrnged i'r gwaith rhagorol a wnaed i alluogi cyflwyno cyllideb gytbwys i'w chymeradwyo.

Diolchodd yr Arweinydd i'r Aelod Arweiniol a'r Pennaeth Cyllid ac Archwilio am y cyflwyniad cynhwysfawr i adroddiad cymhleth a diolchodd hefyd i'r aelodau am eu cyfraniadau i'r broses gosod cyllideb a swyddogion am y gwaith caled a wnaed. Adleisiodd y Cabinet y teimladau hynny a chrosawodd y setliad gwell na'r disgwyl a olygai lai o ffocws ar leihau gwasanaethau fel rhan o'r cynigion cynilo o ystyried nad oedd y bwch cyllido mor ddifrifol â'r rhagdybiaethau.

Trafododd y Cabinet elfennau pellach o'r gyllideb fel a ganlyn -

- Cydnabuwyd yr heriau i ysgolion a nodwyd sefyllfa'r ysgolion. O ystyried ysgolion oedd y rhan fwyaf o gyfanswm y gyllideb ar 33% roedd yn anodd amddiffyn cyllideb yr ysgolion yn ei chyfanrwydd. Cynigiwyd y byddai ysgolion yn derbyn cyfanswm cynnydd mewn cyllid o 5.91% yn 2025/26 a oedd yn cynnwys yr holl godiadau chwyddiant (gan gynnwys cyflog ac yswiriant gwladol cyflogwyr). Gofynnwyd i ysgolion baratoi ar gyfer gostyngiad (ar ôl y cynnydd chwyddiant) rhwng 3% a 5%. Fodd bynnag, o ystyried y setliad gwell na'r disgwyl, nid y cynnig cyfredol oedd cynnwys y gostyngiad hwnnw yng nghynigion y gyllideb
- Amlygwyd ymhellach bwysigrwydd yr agenda drawsnewid, a byddai'r setliad cynyddol uwchlaw rhagdybiaethau yn caniatáu amser ychwanegol i symud ymlaen a chanolbwyntio ar y prosiectau trawsnewidiol hynny i sicrhau bod cynaliadwyedd ar gyfer darparu gwasanaethau a chyllid yn y dyfodol hefyd wedi'i neilltuo at y diben hwnnw
- Cafwyd peth trafodaeth ar y broses gosod cyllideb a'r ffordd yr oedd wedi esblygu dros y blynyddoedd diwethaf, yn bennaf oherwydd rheidrwydd o ystyried y sefyllfa ariannol sy'n wynebu'r awdurdod, ac amlygwyd yr angen i alinio darpariaeth gwasanaeth â chost darparu gwasanaeth; roedd yn broses o wella'n barhaus a pharhaodd i esblygu. Amlygwyd pwysigrwydd cynnwys aelodau yn y broses gymaint â phosibl a darparu cyfleoedd ar gyfer adborth; Y gobaith oedd y byddai adborth yn cynyddu yn y dyfodol wrth i'r broses barhau ac esblygu
- Roedd y gwaith yn parhau i ddatblygu'r cynllun cyfathrebu ymhellach ac roedd aelodau'n awyddus i fwy o ymgysylltu a rhyngweithio â'r cyhoedd a phartneriaid. Darparwyd sicrwydd yn hynny o beth ac roedd cynlluniau ar gyfer y dyfodol yn cynnwys gwybodaeth i'w rhoi gyda biliau treth y cyngor, gwybodaeth a rennir ar

wefan y cyngor a thrwy sianeli cyfryngau cymdeithasol i gyfleu'r negeseuon hynny.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet –

- (a) yn cefnogi'r cynigion a amlinellwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig ar gyfer 2025/26 – 2027/28 (Atodiad 1 i'r adroddiad), y manylwyd yn eu cylch yn Adran 4 o'r adroddiad, er mwyn gosod cyllideb ar gyfer 2025/26,
- (b) yn cymeradwyo'r cynnydd cyfartalog o 5.29% yn Nhrefn y Cyngor ar gyfer gwasanaethau'r Cyngor ynghyd ag 0.71% yn ychwanegol ar gyfer y cynnydd yn ardoll Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru; roedd hynny'n hafal i gynnydd cyffredinol arfaethedig o 6.00% (paragraff 4.5 o'r adroddiad),
- (c) yn dirprwyo awdurdod i'r Pennaeth Cyllid ac Archwilio, mewn ymgynghoriad â'r Aelod Arweiniol Cyllid, addasu'r modd y defnyddid arian wrth gefn oedd wedi'i gynnwys yng nghynigion y gyllideb o hyd at £500,000 pe byddai gwahaniaeth rhwng ffigyrau'r setliad drafft a'r setliad terfynol, er mwyn gallu gosod Treth y Cyngor yn amserol,
- (d) o blaid y strategaeth i ddefnyddio arian wrth gefn fel y nodwyd ym mharagraff 4.6 o'r adroddiad, ac
- (e) yn cadarnhau ei fod wedi darllen yr Asesiad o Effaith ar Les fel y nodwyd yn Adran 7 o'r adroddiad, ei ddeall a'i ystyried.

10 ADRODDIAD CYLLID

Cyflwynodd y Cyngorydd Gwyneth Ellis yr adroddiad misol a oedd yn manylu ar y sefyllfa ariannol ddiweddaraf a'r cynnydd a wnaed o ran y strategaeth y cytunwyd arni ar gyfer y gyllideb.

Rhodddwyd crynodeb o sefyllfa ariannol y Cyngor fel a ganlyn –

- y gyllideb refeniw net ar gyfer 2024/25 oedd £271.021 miliwn (£250.793 miliwn yn 2023/24)
- rhagwelwyd y byddai tanwariant o £4.559m mewn cyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol
- y risgiau a'r rhagdybiaethau presennol yn ymwneud â chyllidebau corfforaethol a meysydd gwasanaeth
- arbedion effeithlonrwydd gan wasanaethau ar gyfer cyllideb 2024/25 (£10.384 miliwn) a chynnydd ar wneud arbedion a gymeradwywyd oedd yn parhau i gael eu holrhain/monitro
- y wybodaeth ddiweddaraf am Ysgolion, y Cyfrif Refeniw Tai a Rheoli'r Trysorlys.

Arweiniodd y Pennaeth Cyllid ac Archwilio yr Aelodau drwy'r adroddiad. Rhagwelwyd y bydd tanwariant o £4.559 miliwn ar gyllidebau gwasanaethau a chorfforaethol o'i gymharu â thanwariant o £3.924m y mis diwethaf. Roedd y newid o £635k yn deillio o ryddhau cyllid o gronfeydd wrth gefn corfforaethol yn ogystal â phwysedd yn lleddfu mewn Gofal Cymdeithasol Oedolion wrth i bwysedd gynyddu

ym maes Gwasanaethau Plant, Priffyrdd a Gwasanaethau Eiddo ac Asedau. Byddai'r balans a ragwelwyd ar y cyfrif refeniw tai ar ddiwedd y flwyddyn yn gostwng o £1.2m i £840k ac roedd y sefyllfa ar falansau ysgolion yn ddiffyg cyffredinol a ragwelwyd o £2.1m o'i gymharu â £2.5m y mis diwethaf. Roedd y traciwr cynilo wedi'i gynnwys yn yr adroddiad yn manylu ar drosolwg o gynnydd.

Gofynnwyd i'r Cabinet hefyd gymeradwyo'r £3.956m a roddwyd i un ochr i gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd fel y manylwyd yn yr adroddiad a fyddai'n dod â'r sefyllfa cyffredinol i lawr i danwariant o £600k gydag arbedion corfforaethol yn gwrthbwysu'r gorwariant gwasanaethau cyffredinol.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet –

- (a) yn nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2024/25 a'r cynnydd yn ôl y strategaeth y cytunwyd arni, ac
- (b) o blaid neilltuo £3.956 miliwn mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd, fel y nodwyd ym mharagraff 4.4 o'r adroddiad.

11 RHAGLEN WAITH Y CABINET

Cyflwynwyd rhaglen waith y Cabinet i'w hystyried.

PENDERFYNWYD nodi rhaglen waith y Cabinet.

Gwahardd y wasg a'r cyhoedd

PENDERFYNWYD gwahardd y Wasg a'r Cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer yr eitem fusnes ganlynol, dan ddarpariaethau Adran 100A Deddf Llywodraeth Leol 1972, ar y sail y byddai gwybodaeth eithriedig yn debygol o gael ei datgelu fel y'i diffinnir ym Mharagraff 14 Rhan 4 Atodlen 12A y Ddeddf.

12 DYFARNU CYTUNDEB GOFAL CARTREF RHANBARTHOL GOGLEDD CYMRU

Cyflwynodd y Cynghorydd Elen Heaton yr adroddiad cyfrinachol ar y cyd gyda'r Cynghorydd Diane King yn gofyn cymeradwyaeth y Cabinet i ddyfarnu Cytundeb Gofal Cartref Rhanbarthol Gogledd Cymru fel y nodir yn yr adroddiad ar ôl cwblhau Gwahoddiad Agored i Dendro ar gyfer darparu Gofal Cartref i Oedolion a Phlant/Pobl ifanc.

Roedd y Cabinet wedi rhoi ei gymeradwyaeth i'r Cyngor weithredu fel y Comisiynydd Arweiniol ar ran y chwe phartner awdurdod lleol a'r Bwrdd Iechyd ar gyfer 'Gwahoddiad i Dendro ar gyfer Cytundeb Gofal Cartref Rhanbarthol Gogledd Cymru' ym mis Mehefin 2023. Roedd manylion y gwahanol lotiau a'r tendrau a dderbyniwyd ar gyfer pob lot wedi'u darparu ynghyd â gwerthusiad o bob tendr a gyflwynwyd ac argymhelliad ynghylch dyfarnu'r contract yn erbyn pob Lot i'r Cabinet i'w hystyried i'w cymeradwyo.

Ystyriodd a thrafododd y Cabinet yr adroddiad ymhellach gyda'r Cyfarwyddwr Corfforaethol: Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg a'r Rheolwr Busnes Rhanbarthol. Esboniodd swyddogion ymhellach y broses werthuso a'r rhesymu y tu ôl

i'r tendrau a wrthodwyd, cadarnhau bod tua 20% o'r 97 o dendrau a argymhellwyd i'w cymeradwyo yn ymwneud â chwmnïau newydd, a darparu sicrwydd o ran darpariaeth Gymraeg a defnyddio'r fframwaith Mwy Na Geiriau. Daeth y cytundeb â'r gwahanol fathau o ofal cartref ynghyd o dan un cytundeb fframwaith gan roi cyfle i weithio gydag ystod lawer ehangach a datblygu dull cyson ar draws y rhanbarth.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet –

- (a) *yn cymeradwyo derbyn y tendrau a gyflwynwyd gan 97 o gyflenwyr a gwrthod 3 o'r cyflenwyd am y rhesymau a nodwyd yn yr Adroddiad Argymell Dyfarnu Contractau (Atodiad 1 i'r adroddiad), ac*
- (b) *yn cadarnhau ei fod wedi darllen yr Asesiad o Effaith ar Les (Atodiad 2 i'r adroddiad), ei ddeall a'i ystyried wrth ddod i benderfyniad.*

Daeth y cyfarfod i ben am 12.35pm.